

DANMARKS STATISTIK
STATISTISKE MEDDELELSER
FJERDE RÆKKE TYVENDE BIND
ANDET HÆFTE

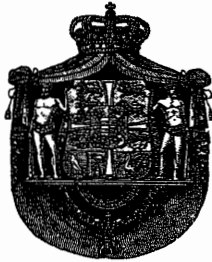
COMMUNICATIONS STATISTIQUES 4me SÉRIE TOME 20 2me LIVRAISON

TYENDE- OG DAGLEJERLØNNEN
I LANDBRUGET 1905

SALAIRES DES OUVRIERS DOMESTIQUES OU
JOURNALIERS DE L'AGRICULTURE 1905

UDGIVET AF STATENS STATISTISKE BUREAU
PUBLIÉ PAR LE BUREAU DE STATISTIQUE DE L'ÉTAT

KØBENHAVN
BIANCO LUNOS BOGTRYKKERI

1906

Indhold.	Pag.	Table des matières.
Indledende Bemærkninger	5	Remarques introductives.
Undersøgelsens Resultater:		Résultats de l'enquête:
A. Tyendelønnen	6	A. Salaires des domestiques.
B. Daglejrlønnen:		B. Salaires des ouvriers journaliers.
1. Faste mandlige Arbejdere..	18	1. Ouvriers fixes du sexe masc.
2. Midlertidige mandlige Arbejdere.	25	2. Ouvriers temporaires du sexe masc.
3. Kvindelige Arbejdere.....	28	3. Ouvrières.
C. Arbejdstiden.....	32	C. Durée du travail.
De benyttede Spørgeskemaer.....	34	Formulaires questionnaires employés.

Statens Statistiske Bureau i Marts 1906.

MICHAEL KOEFOED.

Adolph Jensen.

Indledende Bemærkninger.

Remarques introductives.

I Fortsættelse af Bureauets Publikation om Tyende- og Daglejerlønnen i Landbruget 1897 (Statistiske Meddelelser, 4. R. 5. Bd. Hæfte VIII) meddeles i nærværende Hæfte tilsvarende Oplysninger om Landbrugsarbejdernes Lønningsforhold i Aaret 1905. Oplysningerne ere til Dels tilvejebragte paa lignende Maade som i 1897, idet Bureauet i September Maaned f. A. til samtlige landøkonomiske Foreninger i Landet udsendte Spørgeskemaer, indeholdende Rubrikker til Oplysning om den almindelige Løn for Tyende og Daglejere, for disse sidste atter delt efter, om de vare faste eller midlertidige Arbejdere, og om de arbejdede paa egen eller paa Husbondens Kost; endvidere indeholdt Skemaet Rubrikker til Oplysning om den almindelige daglige Arbejdstid m. m. Men medens man i 1897 nøjedes med at indhente de nævnte Oplysninger fra Landboforeningerne (altsaa Arbejdsgivernes Organisationer), har man ved nærværende Undersøgelse tillige indsamlet Oplysninger fra Arbejdernes Side, idet det paagældende Skema blev tilstillet samtlige Husmandsforeninger. — Til Supplering af disse to Rækker af skønsmæssige Oplysninger udsendte Bureauet endelig — gennem Landboforeningerne — Skemaer til en stor Mængde Landbrugere inden for de paagældende Foreningers Medlemskreds. Disse sidste Skemaer indeholdt Spørgsmaal om den Arbejdsløn, der i det sidste Landbrugsaar faktisk var udbetalt til hver enkelt Arbejder — Tyende saa vel som Daglejere — hos de paagældende Landbrugere. Med Hensyn til det nærmere Indhold af begge de benyttede Spørgeskemaer henvises til Siderne 34—35, hvor Skemaerne findes gengivne.

Besvarelser indkom til Bureauet fra 104 af Landets 108 Landboforeninger og fra 231 af Landets 240 Husmandsforeninger.

samt fra henimod 800 enkelte Landbrugere. Gennem de sidstnævnte Skemaer har man erholdt Individualoplysninger om udbetalt Arbejdsløn m. v. for i alt 6900 Landbrugsarbejdere, nemlig 3000 mandlige og 1800 kvindelige Tyende samt 1500 mandlige og 600 kvindelige Daglejere.

Flertallet af Landboforeningerne og Husmandsforeningerne har kun indsendt eet Skema hver; enkelte have dog givet flere Rækker af Oplysninger. De i det følgende anførte Lønsatser for de enkelte Dele af Landet ere, naturligvis bortset fra Individualoplysningerne fra de enkelte Landbrugere, udfundne ved en simpel Gennemsnitsberegning, altsaa uden at man har tillagt de enkelte Landbo- eller Husmandsforeninger større eller mindre Vægt i Forhold til deres Medlemstal eller til det Landomraade, de omfatte. En modsat Fremgangsmaade vilde formentlig støde paa uovervindelige Vanskeligheder ved Afgørelsen af, hvilken Vægt der ved Gennemsnitsberegningen rettelig burde tillægges hver enkelt Forenings Opgivelser. Men hertil kommer, at der er Grund til at antage, at Benyttelsen af den simple (aritetiske) Gennemsnitsberegning stemmer bedst med de paagældende Oplysningers Karakter. Det synes nemlig at fremgaa af Besvarelserne, at de skønmæssige Opgivelser, der findes paa Skemaerne, i de allerfleste Tilfælde ikke ere at betragte som Udtryk for Lønnen, Arbejdstiden m. v. for hele den paagældende Forenings Omraade, men derimod snarere som en Opgivelse af Forholdene paa den Egn — eller maaske endog paa det bestemte Sted, hvor vedkommende Forenings Formand eller den, der har udfyldt Skemaet, boede.

Undersøgelsens Resultater.

Résultats de l'enquête.

A. Tyendelønnen.

Salaires des domestiques.

Tabel 1 (Side 8—9) giver en Oversigt over de for Tyendelønnen i de enkelte Amter og Landsdele beregnede Gennemsnit, saavel

efter Opgivelserne fra Landboforeningerne som fra Husmandsforeningerne. Som det vil ses af Tabellen, er Forskellen mellem de opgivne Lønsatser fra Landboforeningerne og fra Husmandsforeningerne i Almindelighed ikke ret stor. Saaledes er for hele Landet Gennemsnitslønnen for en Tjenestekarl (indbefattet Værdien af Kosten), naar Beregningen foretages paa Grundlag af Landboforeningernes Opgivelser 513 Kr., og efter Husmandsforeningernes 506 Kr.; for et kvindeligt Tyende ere de tilsvarende Tal henholdsvis 384 og 356 Kr. Det viser sig i det hele taget, at Lønsatserne som Regel ere lidt højere efter Landboforeningernes end efter Husmandsforeningernes Opgivelser, men Forskellen er, som det fremgaar af de anførte Tal, i det store og hele ringe; i mange Tilfælde forsvinder den helt, ja undertiden have Husmandsforeningerne endog opgivet højere Lønsatser end Landboforeningerne (hvilket for flere Amters Vedkommende giver sig Udslag i Amts-Gennemsnittene, se Tabellen). Alt i alt maa det derfor siges, at der er god Overensstemmelse mellem de to Rækker af Opgivelser, en Overensstemmelse, der tyder paa, at de opgivne Tal ere ret nøjagtige Udtryk for de virkelige Gennemsnits-Lønninger.

Opløses Lønningerne i de enkelte Bestanddele, faas følgende Resultat:

	Sommerløn	Vinterløn	I alt	Kostens Værdi	Samlet Værdi af Løn og Kost
	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.
Mandligt Tyende:					
Efter Landboforen. Opgivelser ..	187	94	281	232	513
Efter Husmandsforen. Opgivelser	182	96	278	228	506
Kvindeligt Tyende:					
Efter Landboforen. Opgivelser ..	105	75	180	204	384
Efter Husmandsforen. Opgivelser	98	68	166	190	356

Det hele Arbejdsvederlag (Løn og Kost) for en Tjenestekarl paa Landet beløber sig altsaa til lidt over 500 Kr., for en Tjenestepige til 350 à 400 Kr.

Sommerlønnen er baade for Karle og Piger adskilligt højere end Vinterlønnen: for Tjenestekarle er Sommerlønnen endog omtrent dobbelt saa høj som Vinterlønnen, nemlig henholdsvis 180 à 190 og 90 à 100 Kr. For Tjenestepigernes Vedkommende er

Tabel 1. Tyendelønnen i Landbruget 1905.

Amter og Landsdele <i>bailliages et parties du pays</i>	Efter Opgivelser fra Landbo- <i>selon les comices</i>							
	Mandligt Tyende <i>sexte m.</i>						Kvinde.	
	Sommerløn <i>été</i>	Vinterløn <i>hiver</i>	I alt <i>total</i>	Kostens anslaaede Værdi pr. Dag <i>notoriété p. jour</i>	Kostens Værdi i et Aar <i>td. p. an</i>	Samlet Aarsløn <i>année</i>	Sommerløn <i>été</i>	Vinterløn <i>hiver</i>
	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.
København Amt.....	175	94	269	0,55	201	470	95	83
Frederiksborg —	203	83	286	0,70	256	542	123	85
Holbæk —	153	107	260	0,68	248	508	85	72
Sorø —	167	111	278	0,63	230	508	99	75
Præstø —	164	99	263	0,64	234	497	89	74
Sjælland <i>Séeland</i>	172	99	271	0,64	234	505	98	78
Bornholm.....	160	75	235	0,60	219	454	100	100
Lolland-Falster	175	90	265	0,69	252	517	108	77
Svendborg Amt.....	169	112	281	0,62	226	507	86	84
Odense —	169	126	295	0,61	223	518	102	92
Fyn <i>Fionie</i>	169	119	288	0,62	225	513	94	88
Øerne <i>îles</i>	169	96	265	0,64	233	498	100	86
Vejle Amt.....	192	98	290	0,59	215	505	111	74
Aarhus —	208	93	301	0,67	245	546	122	69
Randers —	193	88	281	0,52	190	471	109	64
Det sydøstl. Jylland <i>Jutl. du S.E.</i>	198	93	291	0,59	217	508	114	69
Aalborg Amt.....	217	82	299	0,69	252	551	100	63
Hjørring —	189	84	273	0,52	190	463	104	51
Thisted —	191	96	287	0,73	266	553	79	59
Det nordl. Jylland <i>Jutl. du N.</i>	199	87	286	0,65	236	522	94	58
Viborg Amt.....	203	94	297	0,65	237	534	125	64
Ringkøbing —	228	94	322	0,68	248	570	119	61
Ribe —	222	96	318	0,63	230	548	126	62
Detsydvestl. Jylland <i>Jutl. du S.O.</i>	218	95	313	0,65	238	551	123	62
Jylland <i>Jutland</i>	205	92	297	0,63	230	527	110	63
Danmark <i>le Danemark</i> ...	187	94	281	0,64	232	513	105	75

Salaires des domestiques agricoles, 1905.

foreningerne agricoles				Efter Opgivelser fra Husmandsforeningerne selon les unions de petits fermiers											
ligt Tyende <i>sexe f.</i>				Mandligt Tyende <i>sexe m.</i>						Kvindeligt Tyende <i>sexe f.</i>					
I alt total	Kostens anslaaede Værdi pr. Dag nourriture p. jour	Kostens Værdi i et Aar <i>id. p. an</i>	Samlet Aarsløn année	Sommerløn <i>été</i>	Vinterløn <i>hiver</i>	I alt total	Kostens anslaaede Værdi pr. Dag nourriture p. jour	Kostens Værdi i et Aar <i>id. p. an</i>	Samlet Aarsløn année	Sommerløn <i>été</i>	Vinterløn <i>hiver</i>	I alt total	Kostens anslaaede Værdi pr. Dag nourriture p. jour	Kostens Værdi i et Aar <i>id. p. an</i>	Samlet Aarsløn année
Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.
178	0,50	183	361	185	79	264	0,71	259	523	90	77	167	0,56	204	371
208	0,62	226	434	190	101	291	0,67	245	536	85	83	168	0,54	197	365
157	0,63	230	387	163	91	254	0,58	212	466	93	76	169	0,49	179	348
174	0,55	201	375	154	94	248	0,60	219	467	89	76	165	0,49	179	344
163	0,56	204	367	145	91	236	0,58	212	448	87	72	159	0,48	175	334
176	0,57	209	385	167	91	258	0,63	229	487	89	77	166	0,51	187	353
200	0,50	183	383	169	84	253	0,64	234	487	93	77	170	0,51	186	356
185	0,58	212	397	169	91	260	0,58	212	472	93	62	155	0,46	168	323
170	0,62	226	396	150	125	275	0,56	204	479	93	85	178	0,49	179	357
194	0,57	208	402	151	127	278	0,56	204	482	96	85	181	0,50	183	364
182	0,60	217	399	151	126	277	0,56	204	481	95	85	180	0,50	181	361
186	0,56	205	391	164	98	262	0,60	220	482	93	75	168	0,50	182	350
185	0,53	193	378	172	96	268	0,56	204	472	99	63	162	0,48	175	337
191	0,59	215	406	192	92	284	0,56	204	488	109	61	170	0,48	175	345
173	0,52	190	363	186	96	282	0,54	197	479	101	64	165	0,49	179	344
183	0,55	201	384	183	95	278	0,55	202	480	103	63	166	0,48	176	342
163	0,64	234	397	208	88	296	0,66	241	537	106	58	164	0,57	208	372
155	0,52	190	345	185	83	268	0,67	245	513	103	53	156	0,55	201	357
138	0,59	215	353	200	88	288	0,85	310	598	73	57	130	0,63	230	360
152	0,58	213	365	198	86	284	0,73	265	549	94	56	150	0,58	213	363
189	0,55	201	390	231	94	325	0,68	248	573	100	63	163	0,56	204	367
180	0,56	204	384	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
188	0,51	186	374	209	101	310	0,64	234	544	125	66	191	0,57	208	399
185	0,54	197	382	220	98	318	0,66	241	559	112	65	177	0,57	206	383
173	0,56	204	377	200	93	293	0,65	236	529	103	61	164	0,54	198	362
180	0,56	204	384	182	96	278	0,63	228	506	98	68	166	0,52	190	356

Forskellen mindre, ca. 30 Kr., idet Sommerlønnen er ca. 100 Kr. og Vinterlønnen ca. 70 Kr.

En meget væsentlig Bestanddel af Tyendets Arbejdsvederlag er Kosten. Paa de udsendte Spørgeskemaer fandtes en Rubrik til Oplysning om Kostens gennemsnitlige Værdi pr. Dag (jfr. Tabel 1), og paa Grundlag af disse Oplysninger har man beregnet Værdien af Kosten for et Aar ved at multiplicere de udregnede Gennemsnitstal med 365. Som det vil ses af Tabel 1, jfr. foranstaaende Uddrag (S. 7), er Værdien af Kosten for en Tjenestekarl i Gennemsnit for hele Landet anslaaet til 64 Øre pr. Dag eller ca. 230 Kr. om Aaret, for en Tjenestepige til ca. 54 Øre pr. Dag eller omkring 200 Kr. om Aaret. Pengelønnen for det mandlige Tyende overstiger Værdien af Kosten med ca. 50 Kr. om Aaret; for det kvindelige Tyende er derimod Kosten Hovedbestanddelen af Arbejdsvederlaget, idet Kostens Værdi overstiger Pengelønnen med 20 à 30 Kr.

De ovenanførte Tal for Tyendelønnen angive Gennemsnittene for hele Landet. I det følgende skal meddeles nogle Data til Belysning af Lønnens Størrelse i Landets enkelte Dele.

For Tjenestekarlenes Vedkommende udgjorde Pengelønnen:

	Efter Landboforen. Opgivelser			Efter Husmandsforen. Opgivelser		
	Sommerløn	Vinterløn	I alt	Sommerløn	Vinterløn	I alt
	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.
Øerne.....	169	96	265	164	98	262
Jylland...	205	92	297	200	93	293

Det vil ses, at Aarslønnen er ca. 30 Kr. højere i Jylland end paa Øerne, hvad der stemmer med tidligere Erfaringer. Denne Forskel falder dog alene paa Sommerlønnen, medens derimod Vinterlønnen i Gennemsnit har omtrent samme Højde. Fæster man Blikket paa de enkelte Landsdele, finder man høj Karleløn paa Fyn, hvad der dog alene skyldes Vinterlønnen, som er usædvanlig høj i denne Landsdel, højere end i nogen anden Del af Landet. I Jylland er Lønnen højest i den sydvestlige Del, særlig i Ringkøbing og Ribe Amter. I øvrigt skal man angaaende de nærmere Enkeltheder henvise til Tabellen S. 8—9.

For det kvindelige Tyende var Lønnen:

	Efter Landboforen. Opgivelser			Efter Husmandsforen. Opgivelser		
	Sommerløn	Vinterløn	I alt	Sommerløn	Vinterløn	I alt
	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.
Øerne.....	100	86	186	93	75	168
Jylland...	110	63	173	103	61	164

Medens Aarslønnen for Tjenestekarlene er højere i Jylland end paa Øerne, er det omvendte Tilfældet for Tjenestepigernes Vedkommende. Dette skyldes dog alene Vinterlønnen, idet Sommerlønnen for det kvindelige Tyende ligesom for det mandlige er højest i Jylland.

Kostens Værdi pr. Dag er for det mandlige Tyende anslaaet til 63 à 64 Øre, for det kvindelige Tyende til knap en halv Snes Øre mindre pr. Dag, omtrent ens for Øerne og Jylland. Det vil i øvrigt af Tabel 1 ses, at Opgivelserne fra de forskellige Egne af Landet variere meget betydeligt.

Til Sammenligning mellem Landbrugstyendets Løn i 1905 og i tidligere Tid foreligger der ret omfattende Data. For Aaret 1897 findes der — som foran nævnt — Oplysninger, som paa samme Maade som i nærværende Undersøgelse ere tilvejebragte ved Henvendelser til Landboforeningerne. I nedenstaaende Oversigt meddeles de vigtigste Resultater af de to Opgørelser.

Tyendelønnen i Landbruget 1897 og 1905.

(Efter Opgivelser fra Landboforeningerne).

	Mandligt Tyende			Kvindeligt Tyende		
	Sommerløn	Vinterløn	I alt	Sommerløn	Vinterløn	I alt
	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.
Øerne:						
1897	149	79	228	88	69	157
1905	169	96	265	100	86	186
Jylland:						
1897	158	74	232	85	46	131
1905	205	92	297	110	63	173
Hele Landet:						
1897	153	76	229	87	57	144
1905	187	94	281	105	75	180

Siden 1897 er Lønnens aarlige Beløb ¹⁾ for Karle steget fra 229 Kr. til 281 Kr., altsaa med 52 Kr. eller med imellem en

¹⁾ Ved Lønnens aarlige Beløb forstaas her (som i Tabel 1) Summen af Sommer- og Vinterløn. Naar Tyendet fæstes for et helt Aar ad Gangen, er Helaarslønnen som Regel lidt lavere end denne Sum.

Femtedel og en Fjerdedel; for Pigerne er Lønnen stegen fra 144 til 180 Kr., d. v. s. med 36 Kr. eller med en Fjerdedel. Stærkest har Lønstigningen været i Jylland, hvor Opgangen for det mandlige Tyende var 65 Kr., hvorimod Karlelønnen kun steg med 37 Kr. paa Øerne. Ogsaa for det kvindelige Tyende var Lønstigningen større i Jylland end paa Øerne, nemlig henholdsvis 42 og 29 Kr.

Lønstigningen i Perioden 1897 til 1905 omfatter saavel Sommerlønnen som Vinterlønnen; forholdsvis er dog Vinterlønnen stegen mest, hvad der særlig gælder for det kvindelige Tyende.

Den gennemsnitlige Værdi pr. Dag af Kosten er i den omhandlede Periode stegen med 5 Øre for Karlene (fra 59 til 64 Øre) og med 2 Øre for Pigerne (fra 54 til 56 Øre). Stigningen er omtrent ens paa Øerne og i Jylland.

For Aarene 1872 og 1892 foreligger der Oplysninger, der ere tilvejebragte paa lignende Maade som i 1897 og 1905 ¹⁾. Nedenfor meddeles for hele Landet under eet den gennemsnitlige aarlige Pengeløn for Karle og Piger paa de paagældende Tidspunkter:

	Mandligt Tyende	Kvindeligt Tyende
1872.....	126 Kr.	69 Kr.
1892.....	199 -	126 -
1897.....	229 -	144 -
1905.....	281	180 -

Tyendelønnen i Landbruget er herefter nu over dobbelt saa høj som i Begyndelsen af 1870'erne, idet den — som det vil ses — for Karlene er stegen fra 126 Kr. i 1872 til 281 Kr. i 1905 eller med 123 pCt., for Pigerne er den stegen fra 69 til 180 Kr. eller med 161 pCt. — Lønnen er for det mandlige Tyende stærkere i Jylland end paa Øerne. I 1872 var Karlelønnen højest paa Øerne, nu er den højest i Jylland. For det kvindelige Tyende er Stigningen omtrent ens paa Øerne og i Jylland.

¹⁾ Oplysninger om Arbejdernes økonomiske Vilkaar i Kongeriget Danmark i Aaret 1872. Udgivet af Indenrigsministeriet. Kbhvn. 1874. — M. Koefoed: Arbejdslønnen paa Landet i Danmark (Tidsskrift for Landøkonomi, 1893).

Naar det ovenfor er nævnt, at Tyendelønnen i Landbruget fra 1897 til 1905 er stegen med omkring en Fjerdedel, og at den siden 1872 er mere end fordoblet, maa det erindres, at disse Angivelser kun referere sig til Pengelønnen. Vil man bedømme Sagen ud fra Synspunktet: Tyendearbejdets Kostbarhed for Arbejdsgiveren, maa ogsaa Kostudgiften tages i Betragtning, og man naar da selvfølgelig til en langt ringere Stigning. Saaledes kan det anføres, at den samlede Gennemsnitsudgift til Kost og Løn i 1897 beregnedes til 444 Kr. for en Karl (Kost 215 Kr., Løn 229 Kr.) og 341 Kr. for en Pige (Kost 197 Kr., Løn 144 Kr.), medens i 1905 de tilsvarende Beløb vare 513 Kr. for en Karl (Kost 232 Kr., Løn 281 Kr.) og 384 Kr. for en Pige (Kost 204 Kr.,

Tabel 2. Lønninger for forskellige Klasser af Landbrugstyende.
Salaires des diverses classes de domestiques agricoles.

	1905				1897
	Antal Tjenestefolk, hvorom Oplysninger haves <i>ouvriers en question</i>	Sommerløn <i>en été</i>	Vinterløn <i>en hiver</i>	Aarsløn <i>par an</i>	Aarsløn <i>par an</i>
		Kr.	Kr.	Kr.	Kr.
Mandligt Tyende: <i>sexte masc.:</i>					
Forvaltere <i>gérants</i>	46	228	197	425	—
Fodermestere <i>délivreurs</i>	90	223	199	422	315
Malkerøgttere <i>pâtres trayeurs</i>	83	212	167	379	—
Avlskarle <i>maîtres-valets</i>	30	208	133	341	318
Forkarle <i>premiers valets</i>	200	199	121	320	254
Staldkarle <i>palefreniers, valets d'étable</i>	206	180	113	293	239
Kuske <i>cochers</i>	22	175	105	280	247
Røgttere <i>pâtres</i>	328	156	115	271	245
Tjenestekarle <i>hommes de peine</i>	1297	135	82	217	200
Landvæsenselever <i>apprentis agricoles</i>	148	107	78	185	148
Kvindeligt Tyende: <i>sexte fém.:</i>					
Husjomfruer <i>femmes de charge</i>	65	117	107	224	223
Husbestyrerinder <i>ménagères</i>	34	116	107	223	—
Mejeripiger <i>servantes-laitières</i>	38	121	93	214	171
Kokkepiger <i>cuisinières</i>	167	97	76	173	147
Malkepiger <i>trayeuses</i>	388	97	74	171	159
Bryggerspiger <i>brasseuses</i>	52	95	65	160	142
Stuepiger <i>femmes de chambre</i>	162	85	68	153	129
Tjenestepiger <i>servantes</i>	368	87	62	149	122
Indepiger <i>au ménage</i>	51	80	65	145	117
Barnepiger <i>bonnes d'enfants</i>	34	57	48	105	—
Husholdnings elever <i>apprenties de ménage</i>	23	39	34	73	—

Tabel 3. Tyendets Fordeling i Grupper efter Sommer-
Répartition des domestiques d'après les salaires

	Sommerløn en été						
	under 50 Kr.	50— 100 Kr.	100— 150 Kr.	150— 200 Kr.	200— 250 Kr.	250— 300 Kr.	300 Kr. og der- over
Mandligt Tyende: sexe masc.:							
Forvaltere <i>gérants</i>	"	"	3	12	18	3	10
Fodermestere <i>délivres</i>	"	2	7	26	29	11	15
Malkerøgttere <i>pâtres trayeurs</i>	"	1	8	22	35	5	12
Avlskarle <i>maîtres-valets</i>	"	"	2	7	15	5	1
Forkarle <i>premiers valets</i>	"	"	7	65	105	19	4
Staldkarle <i>palefreniers, valets d'étable</i>	"	1	26	89	81	7	2
Kuske <i>cochers</i>	"	"	3	10	9	"	"
Røgttere <i>pâtres</i>	6	62	75	91	60	17	14
Tjenestekarle <i>hommes de peine</i>	16	188	442	487	156	7	1
Landvæsenselever <i>apprentis agricoles</i> ..	2	33	92	21	"	"	"
I alt total...	24	287	665	830	508	74	59
Kvindeligt Tyende: sexe fém.:							
Husjomfruer <i>femmes de charge</i>	"	11	40	11	3	"	"
Husbestyrerinder <i>ménagères</i>	"	7	21	4	2	"	"
Mejeripiger <i>servantes-laitières</i>	"	2	32	4	"	"	"
Kokkepiger <i>cuisinières</i>	"	72	92	3	"	"	"
Malkepiger <i>trayeuses</i>	7	172	198	9	2	"	"
Bryggerspiger <i>brasseuses</i>	3	102	55	1	1	"	"
Stuepiger <i>femmes de chambre</i>	13	210	140	5	"	"	"
Tjenestepiger <i>servantes</i>	3	33	14	1	"	"	"
Indepiger <i>au ménage</i>	11	20	3	"	"	"	"
Barnepiger <i>bonnes d'enfants</i>	11	11	1	"	"	"	"
Husholdningselever <i>apprenties de mén.</i>	"	27	23	2	"	"	"
I alt total...	48	667	619	40	8	"	"

Løn 180 Kr.). Stigningen i den samlede Gennemsnitsudgift bliver saaledes i Tidsrummet 1897—1905 for Karle ca. 16 pCt., for Piger ca. 12 pCt. Medens Pengelønnen alene, som foran anført, er steget med en Fjerdedel, er det samlede Arbejdsvederlag eller Tyende-
arbejdets Kostbarhed kun steget med en Sjettedel for Karle og en Ottendedel for Piger.

Foruden de i det foregaaende anførte Oplysninger om Gennemsnitslønnen indhentes der — som foran nævnt — fra et ret betydeligt Antal enkelte Landbrugere Oplysninger om den faktiske Løn, der var udbetalt hver enkelt Arbejder i Landbrugsaaaret 1905—06. I alt modtoges Oplysninger om den til ca. 3000 mand-

og Vinterlønnens Størrelse.
estival et hivernal.

I alt	Vinterløn en hiver							I alt
	under 50 Kr.	50— 100 Kr.	100— 150 Kr.	150— 200 Kr.	200— 250 Kr.	250— 300 Kr.	300 Kr. og der- over	
46	"	"	13	13	7	4	7	44
90	"	6	20	26	18	6	13	89
83	"	7	37	19	10	1	11	85
30	"	5	13	9	3	"	"	30
200	"	24	117	43	5	1	"	190
206	"	48	108	39	5	2	"	202
22	"	5	14	3	"	"	"	22
325	33	109	87	48	20	8	11	316
1297	94	685	369	33	1	1	"	1183
148	9	76	43	1	"	"	"	129
2447	136	965	821	234	69	23	42	2290
65	"	20	34	10	1	"	"	65
34	"	11	16	4	2	"	"	33
38	2	10	26	"	"	"	"	38
167	16	118	30	"	"	"	"	164
388	44	257	74	2	"	"	"	377
162	26	113	15	1	"	"	"	155
368	65	280	15	"	"	"	"	360
51	9	37	4	"	"	"	"	50
34	20	9	3	"	"	"	"	32
23	11	10	"	"	"	"	"	21
52	11	36	4	"	"	"	"	51
1382	204	901	221	17	3	"	"	1346

lige og ca. 1800 kvindelige Tjenestefolk udbetalte Løn. Gennemsnitslønnen for de væsentligste Klasser af Landbrugstyende fremgaar af foranstaaende Tabel 2 (Side 13), hvor der i den første Kolonne er tilføjet det hele Antal

Tyende, for hvilke Gennemsnitslønningerne ere beregnede. Til Sammenligning er vedføjet de tilsvarende Tal for 1897.

Af Tabellen, i hvilken Tyendegrupperne ere anførte i Rækkefølge efter den

gennemsnitlige Aarsløns Størrelse, ses det, at Lønnen for samtlige Grupper er stegen siden 1897, hvilket ogsaa er i god Overensstemmelse med det foran anførte om den gennemsnitlige Tyendeløns Stigning i de senere Aar. Tillige vil det ses, at Rækkefølgen for Tyendegrupperne nu er omtrent den samme som i 1897, saaledes at altsaa Lønstigningen har været nogenlunde jævnt fordelt over de forskellige Klasser.

Et nøjere Indblik i de forskellige Tyendeklæssers Lønningsforhold faar man ved at fordele Tjenestefolkene i Grupper efter Lønnens Størrelse. I ovenstaaende Tabel 3 er en saadan Fordeling foretaget, særskilt for Sommerlønnen og Vinterlønnen.

Sammenlægges Tallene for de enkelte Klasser Tyende, viser

Procentvis Fordeling af Tyendet efter Lønnens Størrelse:

	Mandligt Tyende		Kvindeligt Tyende	
	Sommerløn	Vinterløn	Sommerløn	Vinterløn
	pCt.	pCt.	pCt.	pCt.
Under 50 Kr.	1,0	6,0	3,5	15,2
50—100 -	11,7	42,1	48,2	66,9
100—150 -	27,2	35,9	44,8	16,4
150—200 -	33,9	10,2	2,9	1,3
200—250 -	20,8	3,0	0,6	0,2
250—300 -	3,0	1,0	"	"
300 Kr. og derover	2,4	1,8	"	"
Tilsammen ...	100,0	100,0	100,0	100,0

det sig, som det vil ses af ovenstaaende procentvise Beregning, at for det mandlige Tyende grupperer Sommerlønnen sig omkring 150—200 Kr.; Vinterlønnen er derimod hyppigst 50—100 Kr. og 100—150 Kr. Tjenestepigerens Sommerløn falder i langt de fleste Tilfælde i Grupperne 50—100 og 100—150 Kr., Vinterlønnen i Gruppen 50—100 Kr. Disse Tal stemme ret godt overens med de foran anførte Gennemsnitsbeløb for Tyendelønnen. I øvrigt skal man for de enkelte Tyendeklassers Vedkommende indskrænke sig til at henvise til Tabel 3.

Til Oplysning om Lønnens Størrelse for Tyende i de forskellige Aldersklasser og om Tyendelønnen paa store og smaa Gaarde skal anføres omstaaende Tabel 4, der for nogle af de største Grupper af mandligt og kvindeligt Tyende (nemlig Tjenestekarle uden nærmere Angivelse, Røgttere, Tjenestepiger uden nærmere Angivelse og Malkepiger) indeholder specificerede Oplysninger om Fordelingen i Aldersklasser og om Lønnens Størrelse, kombineret med Oplysning om Gaardenes Hartkornstilliggende (under og over 12 Tdr. Hrtk.).

Man skal først gøre opmærksom paa, at paa de store Gaarde (med over 12 Tdr. Hrtk.) er Tyendet gennemgaaende ældre end paa de smaa Gaarde (fra 1—12 Tdr. Hrtk.). Saaledes er af »Tjenestekarlene uden nærmere Angivelse« paa de smaa Gaarde over en Tredjedel under 18 Aar, paa de store Gaarde derimod kun en Femtedel; af Røgterne er paa de smaa Gaarde tre Femtedele, men paa de store Gaarde kun to Femtedele under 25 Aar. Lignende Forhold genfindes for det kvindelige Tyendes Vedkommende.

Tabel 4. Nogle vigtigere Tyendeklasser, fordelte i Grupper efter Lønnens Størrelse, kombineret med Oplysninger om Alder og Gaardenes Størrelse.

Quelques classes importantes de domestiques groupées d'après le salaire et suivant l'âge et les dépendances territoriales.

	Sommerløn en été				Vinterløn en hiver			
	Under 100 Kr.	100—150 Kr.	150 Kr. og derover	I alt	Under 50 Kr.	50—100 Kr.	150 Kr. og derover	I alt
Tjenestekarle uden nærmere Angivelse: <i>hommes de peine:</i>								
Gaarde med 1—12 { 14—18 Aar (<i>ans</i>). Tdr. Hrtk. { 18—25 — ..... <i>fermes à 1—12 tnx.</i> { 25 Aar og derover.	156 11 2	110 155 25	16 238 78	282 404 105	53 13 "	189 170 25	16 186 73	258 369 98
Gaarde med over { 14—18 Aar (<i>ans</i>). 12 Tdr. Hrtk. { 18—25 — ..... <i>fermes à 12 tnx. ou plus</i> { 25 Aar og derover.	29 " 4	49 91 9	18 204 78	96 295 91	16 10 1	63 182 47	5 80 38	84 272 86
Røgttere: <i>pâtres:</i>								
Gaarde med 1—12 { under 25 Aar (<i>ans</i>) Tdr. Hrtk. { 25—40 — ..... <i>fermes à 1—12 tnx.</i> { 40 Aar og derover.	86 4 22	22 11 9	8 13 8	116 28 39	80 6 17	18 5 11	14 17 10	112 28 38
Gaarde med over { under 25 Aar (<i>ans</i>) 12 Tdr. Hrtk. { 25—40 — ..... <i>fermes à 12 tnx. ou plus</i> { 40 Aar og derover.	14 1 13	20 9 17	16 21 25	50 31 55	22 1 12	16 16 18	7 15 24	45 32 54
Tjenestepiger uden nærmere Angivelse: <i>servantes:</i>								
Gaarde med 1—12 { 14—18 Aar (<i>ans</i>). Tdr. Hrtk. { 18—25 — ..... <i>fermes à 1—12 tnx.</i> { 25 Aar og derover.	13 " "	64 113 16	13 103 13	90 216 29	40 23 1	47 178 24	1 8 3	88 209 28
Gaarde med 12 Tdr. { 14—18 Aar (<i>ans</i>). Hrtk. og derover { 18—25 — ..... <i>fermes à 12 tnx. ou plus</i> { 25 Aar og derover.	" " "	6 7 3	" 11 2	6 18 5	1 " "	5 17 5	" 3 "	6 20 5
Malkepiger: <i>trapeuses:</i>								
Gaarde med 1—12 { 14—18 Aar (<i>ans</i>). Tdr. Hrtk. { 18—25 — ..... <i>fermes à 1—12 tnx.</i> { 25 Aar og derover.	7 " "	54 86 17	4 72 20	65 158 37	26 16 1	37 131 24	" 11 8	63 158 33
Gaarde med over { 14—18 Aar (<i>ans</i>). 12 Tdr. Hrtk. { 18—25 — ..... <i>fermes à 12 tnx. ou plus</i> { 25 Aar og derover.	" " "	4 7 4	2 73 27	6 80 31	1 " "	4 42 15	1 37 15	6 79 30

Lønnen er stigende med Alderen. Som Eksempler herpaa skal anføres nogle enkelte Procenttal, beregnede paa Grundlag af ovenstaaende Tabel. For Røgttere i Aldersgruppen under 25 Aar er Sommer-

lønnen paa de smaa Gaarde under 150 Kr. for de tre Fjerdedele, men af Røgterne over 25 Aar have kun de to Femtedele en saa lav Løn. For Røgtere paa de store Gaarde vare de tilsvarende Tal henholdsvis ca. en Tredjedel og ca. en Sjettedel. — En Sommerløn paa over 100 Kr. havde paa de smaa Gaarde 6 pCt. af Malkepigerne under 18 Aar, 46 pCt. af Malkepigerne fra 18—25 Aar og 54 pCt. af Malkepigerne over 25 Aar.

Tyendelønnen er gennemgaaende adskilligt større paa de store end paa de smaa Gaarde. Saaledes skal eksempelvis nævnes, at af Røgtere over 40 Aar havde paa de smaa Gaarde 26 pCt. en Vinterløn paa over 150 Kr., paa de store Gaarde derimod 44 pCt. Af Malkepiger i Alderen 18—25 Aar havde paa de smaa Gaarde 46 pCt. en Sommerløn paa over 100 Kr., paa de store Gaarde derimod 91 pCt. Lignende Forhold genfindes for de øvrige Tyendegrupper.

B. Daglejrlønnen.

Salaires des ouvriers journaliers.

1. Faste mandlige Arbejdere.

Ouvriers fixes du sexe masc.

Af det Side 34 aftrykte Spørgeskema fremgaar det, at der for Daglejernes Vedkommende er skelnet mellem faste Arbejdere, d. v. s. saadanne, som i Almindelighed have Beskæftigelse paa den paagældende Gaard hele Aaret igennem, og midlertidige Arbejdere, d. v. s. Daglejere, som staa i et mere løst og midlertidigt Arbejdsforhold. En Sondring af denne Art er nødvendig, fordi den Dagløn, der betales hver af disse Grupper, er ikke lidet forskellig. — De faste og midlertidige Arbejdere ere atter delte efter, om de arbejdede paa egen eller paa Husbondens Kost.

De mandlige Landarbejders Gennemsnitsdagløn i de forskellige Dele af Landet fremgaar af Tabel 5 (Side 20—21), hvor der, ligesom for Tyendets Vedkommende, er angivet Gennemsnittene saavel efter Landboforeningernes som efter Husmandsforeningernes Opgivelser.

De faste Landarbejderes Dagløn udgjorde i Gennemsnit for hele Landet:

	Arbejdere paa egen Kost			Arbejdere paa Husbondens Kost		
	Foraar og Sommer	Høst	Vinter	Foraar og Sommer	Høst	Vinter
	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.
Efter Landboforen. Opgivelser	1.99	2.53	1.46	1.49	1.83	0.90
Efter Husmandsforen. —	1.92	2.31	1.43	1.34	1.71	0.88

Husmandsforeningernes Lønopgivelser ere — som det vil ses — noget lavere end Landboforeningernes; Forskellen er dog ikke stor, i Regelen kun nogle faa Øre. For Arbejdere paa egen Kost varierer Forskellen i Lønnen mellem 3 og 22 Øre, for Arbejdere paa Husbondens Kost mellem 2 og 15 Øre pr. Dag. Ligesom for Tyendets Vedkommende tyder denne forholdsvis ringe Forskel mellem de to Rækker Oplysninger paa, at de fundne Lønsatser i alt væsentligt ere i Overensstemmelse med de virkelige.

Ifølge ovenstaaende udgør den gennemsnitlige Dagløn for en fast Landarbejder paa egen Kost om Foraaret og Sommeren knap 2 Kr., i Høsten henimod 2½ Kr. og om Vinteren henimod 1½ Kr. Daglønnen for Landarbejdere paa Husbondens Kost er om Foraaret og Sommeren knap 1½ Kr., i Høsten ca. 1¾ Kr. og om Vinteren knap 1 Kr.

Arbejdere paa Husbondens Kost findes særlig paa Bøndergaardene (under 12 Tdr. Hrtk.). Af de indsamlede Specialoplysninger fremgaar det saaledes, at 93 pCt. af de smaa Gaardes Daglejere arbejder paa Husbondens Kost, men kun 38 pCt. af de store Gaardes.

Fra en Del Foreninger er det endvidere oplyst, at som Tillæg til Daglønnen faa Arbejderne undertiden forskellige Naturalydelser, som f. Eks. frit Hus, Græsning til en Ko eller et Faar, Hjemkørsel af Brændsel, frit Øl osv. Værdien af disse Emolumenter har man ikke kunnet omsætte i Penge; gennemsnitlig set ville de dog sikkert kun udgøre et ubetydeligt Beløb.

Nogen sikker Slutning angaaende Landarbejdernes samlede Aarsfortjeneste kan ikke udledes af de foreliggende Oplysninger. Af Hensyn til Sammenligninger mellem de forskellige

Tabel 5. Landarbejderes Dagløn i 1905. Mænd.

Amter og Landsdele <i>bailliages et parties du pays</i>	Efter Opgivelser fra Landbo- <i>selon les comices</i>								
	Arbejdere paa egen Kost <i>non-nourris</i>						Arbejdere paa <i>nour-</i>		
	Faste Arbejdere <i>ouv. fixes</i>			Midlertidige Arbejdere <i>ouv. temporaires</i>			Faste Arbejdere <i>ouv. fixes</i>		
	Foraar og Sommer <i>print. et été</i>	Høst <i>récolte</i>	Vinter <i>hiver</i>	Foraar og Sommer <i>print. et été</i>	Høst <i>récolte</i>	Vinter <i>hiver</i>	Foraar og Sommer <i>print. et été</i>	Høst <i>récolte</i>	Vinter <i>hiver</i>
Kr. ø.	Kr. ø.	Kr. ø.	Kr. ø.	Kr. ø.	Kr. ø.	Kr. ø.	Kr. ø.	Kr. ø.	
Københavns Amt	2,00	2,63	1,50	2,25	2,91	1,75	1,29	2,00	1,00
Frederiksborg —	1,75	2,25	1,48	2,17	2,67	1,83	1,12	1,78	1,03
Holbæk —	1,67	2,27	1,40	1,92	2,58	1,57	0,97	1,75	0,88
Sorø —	1,80	2,40	1,57	2,19	3,19	1,81	1,36	1,81	1,13
Præstø —	1,71	2,25	1,52	2,13	2,71	1,75	1,25	1,81	1,00
Sjælland <i>Seeland</i>	1,79	2,36	1,49	2,13	2,81	1,74	1,20	1,83	1,01
Bornholm	1,50	2,50	1,00	—	—	—	1,00	1,50	0,60
Lolland-Falster	1,80	2,70	1,54	2,21	3,04	1,81	1,34	2,19	1,00
Svendborg Amt	1,61	2,16	1,38	1,67	2,25	1,50	1,15	1,63	0,93
Odense —	1,79	2,21	1,47	1,92	2,50	1,56	1,16	1,64	0,89
Fyn <i>Fionie</i>	1,70	2,19	1,42	1,80	2,38	1,53	1,16	1,63	0,91
Øerne <i>îles</i>	1,70	2,44	1,36	2,05	2,74	1,69	1,43	1,79	0,88
Vejle Amt	2,06	2,31	1,36	2,50	2,75	1,57	1,29	1,61	0,87
Aarhus —	2,28	2,57	1,64	2,46	2,68	1,90	1,50	1,86	0,98
Randers —	1,96	2,42	1,39	2,16	2,72	1,52	1,37	1,81	0,96
Det sydøstl. Jylland <i>Jutl. du S. E.</i>	2,10	2,43	1,46	2,37	2,72	1,66	1,39	1,76	0,94
Aalborg Amt	2,38	2,75	1,75	2,75	3,13	1,88	1,50	1,83	0,93
Hjørring —	2,25	2,31	1,56	2,31	2,38	1,75	1,48	1,48	0,88
Thisted —	2,25	2,88	1,50	2,63	3,25	1,88	1,58	2,17	0,85
Det nordl. Jylland <i>Jutl. du N.</i>	2,29	2,65	1,60	2,56	2,92	1,84	1,52	1,83	0,89
Viborg Amt	2,02	2,40	1,42	2,42	2,77	1,67	1,45	1,68	0,85
Ringkøbing —	2,79	2,92	1,67	2,89	3,06	1,83	1,86	2,08	0,89
Ribe —	2,57	3,05	1,68	2,84	3,38	1,77	1,86	2,31	0,94
Det sydvestl. Jylland <i>Jutl. du S. O.</i>	2,46	2,79	1,59	2,72	3,07	1,76	1,72	2,02	0,89
Jylland <i>Jutland</i>	2,28	2,62	1,55	2,55	2,90	1,75	1,54	1,87	0,91
Hele Landet <i>tout le pays</i> ..	1,99	2,53	1,46	2,30	2,82	1,72	1,49	1,83	0,90

Salair des ouvriers agricoles en 1905. Hommes.

foreningerne agricoles			Efter Opgivelser fra Husmandsforeningerne selon les unions de petits fermiers											
Husbondens Kost ris			Arbejdere paa egen Kost non-nourris						Arbejdere paa Husbondens Kost nourris					
Midlertidige Arbejdere ouvr. temporaires			Faste Arbejdere ouvr. fixes			Midlertidige Arbejdere ouvr. temporaires			Faste Arbejdere ouvr. fixes			Midlertidige Arbejdere ouvr. temporaires		
Foraar og Sommer print. et été	Høst récolte	Vinter hiver	Foraar og Sommer print. et été	Høst récolte	Vinter hiver	Foraar og Sommer print. et été	Høst récolte	Vinter hiver	Foraar og Sommer print. et été	Høst récolte	Vinter hiver	Foraar og Sommer print. et été	Høst récolte	Vinter hiver
Kr. Ø.	Kr. Ø.	Kr. Ø.	Kr. Ø.	Kr. Ø.	Kr. Ø.	Kr. Ø.	Kr. Ø.	Kr. Ø.	Kr. Ø.	Kr. Ø.	Kr. Ø.	Kr. Ø.	Kr. Ø.	Kr. Ø.
1,50	2,29	1,25	1,96	2,50	1,36	2,35	2,70	1,53	1,26	2,00	0,84	1,54	2,29	1,00
1,62	2,28	1,45	2,13	2,75	1,50	2,19	3,00	1,63	1,58	2,17	1,00	1,75	2,50	1,13
1,33	2,00	0,95	1,63	2,09	1,34	2,09	2,55	1,51	1,32	1,54	0,87	1,58	2,07	1,05
1,56	2,15	1,31	1,77	2,24	1,42	2,14	2,70	1,48	1,29	1,77	0,90	1,57	2,06	1,07
1,50	2,10	1,20	1,63	2,16	1,36	1,96	2,46	1,49	1,18	1,77	0,93	1,40	1,93	1,04
1,50	2,16	1,23	1,82	2,35	1,40	2,15	2,68	1,53	1,31	1,85	0,91	1,57	2,17	1,06
1,50	2,00	1,50	2,04	2,25	1,61	2,33	2,53	1,72	1,21	1,39	0,82	1,46	1,66	1,00
1,54	2,42	1,17	1,60	2,40	1,35	1,95	2,90	1,52	1,30	2,25	1,02	1,55	2,50	1,05
1,33	1,83	0,95	1,66	1,98	1,39	2,02	2,41	1,64	1,16	1,49	0,92	1,38	1,67	1,06
1,38	1,97	1,01	1,75	2,07	1,42	2,03	2,39	1,62	1,14	1,41	0,90	1,29	1,58	0,98
1,36	1,90	0,98	1,70	2,03	1,41	2,03	2,40	1,63	1,15	1,45	0,91	1,34	1,63	1,02
1,48	2,12	1,22	1,79	2,26	1,44	2,11	2,63	1,60	1,24	1,74	0,92	1,48	1,99	1,03
1,64	1,96	1,13	1,87	2,16	1,40	2,16	2,41	1,57	1,22	1,51	0,81	1,50	1,72	1,06
1,63	1,94	1,20	1,91	2,30	1,41	2,34	2,69	1,79	1,32	1,71	0,93	1,64	2,04	1,05
1,53	2,07	1,02	1,65	2,00	1,23	1,98	2,40	1,51	1,24	1,61	0,79	1,50	1,78	0,90
1,60	1,99	1,12	1,81	2,15	1,35	2,16	2,50	1,62	1,26	1,61	0,84	1,55	1,85	1,00
1,68	1,88	1,00	2,18	2,36	1,48	2,45	2,61	1,62	1,43	1,64	0,86	1,61	1,83	0,93
1,55	1,55	0,88	1,92	2,25	1,42	2,33	2,50	1,58	1,63	1,75	0,88	1,75	2,00	0,75
2,00	2,44	1,06	—	—	—	2,50	2,75	1,88	1,50	1,75	1,00	1,88	1,88	1,00
1,74	1,96	1,31	2,05	2,31	1,45	2,43	2,62	1,69	1,32	1,71	0,91	1,75	1,91	0,89
1,77	2,00	1,10	2,33	2,83	1,58	2,50	3,00	1,75	1,63	1,81	0,86	1,88	2,13	1,00
2,03	2,23	1,01	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1,94	2,25	1,09	2,16	2,40	1,30	3,00	2,83	1,58	1,43	1,60	0,70	1,95	1,93	0,95
1,91	2,16	1,07	2,25	2,62	1,44	2,75	2,92	1,67	1,53	1,71	0,78	1,92	2,03	0,98
1,75	2,04	1,17	2,04	2,36	1,41	2,45	2,68	1,66	1,44	1,68	0,84	1,74	1,93	0,96
1,62	2,08	1,20	1,92	2,31	1,43	2,28	2,66	1,63	1,34	1,71	0,88	1,61	1,96	1,00

Dele af Landet og mellem Nutid og Fortid er det imidlertid af Interesse at have et enkelt samlet Udtryk for Daglejrlønnen Aaret igennem. Ved Beregningen heraf er man gaaet ud fra den Forudsætning, at der haves Arbejde hele Aaret rundt, samt at der gennemsnitlig oppebæres Foraars- og Sommerløn i 110 Dage, Høstløn i 40 Dage og Vinterløn i 150 Dage, en Forudsætning, der er i Overensstemmelse med den ved tidligere Undersøgelser benyttede Beregningsmaade. Under den nævnte Forudsætning finder man for de faste Arbejdere paa egen Kost en Aarsfortjeneste af 539 Kr., naar Landboforeningernes Opgivelser lægges til Grund, og 518 Kr. efter Husmandsforeningernes Opgivelser. Hertil kommer endvidere, at paa adskillige Steder i Landet udføre Landarbejderne — navnlig paa de store Gaarde — en Del af Arbejdet i Akkord. Hvis man — i Overensstemmelse med tidligere Undersøgelser Fremgangsmaade — ansætter Merfortjenesten ved Akkordarbejde til 10 pCt. af de 300 Dages Daglønsfortjeneste, naar man til det Resultat, at det samlede Vederlag for 300 Dages Arbejde udgør 593 Kr. efter Landboforeningernes og 570 Kr. efter Husmandsforeningernes Opgivelser. Herunder er ikke indbefattet Værdien af Emolumenter i Form af Naturalier o. l.; medtages Værdien heraf, skulde altsaa den gennemsnitlige Aarsløn for faste Landarbejdere paa egen Kost med Beskæftigelse hele Aaret igennem kunne anslaaes til henimod 600 Kr.

Landarbejderlønnen er — ligesom Tyendelønnen — højere i Jylland end paa Øerne. Dette vil nærmere fremgaa af nedenstaaende Uddrag af Tabel 5.

	Efter Landboforen. Opgivelser			Efter Husmands- foren. Opgivelser		
	Foraar og Sommer	Høst	Vinter	Foraar og Sommer	Høst	Vinter
	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.
1. Dagløn for faste Arbejdere paa egen Kost:						
Øerne.....	1.70	2.44	1.36	1.79	2.26	1.44
Jylland.....	2.28	2.62	1.55	2.04	2.36	1.41
2. Dagløn for faste Arbejdere paa Husbondens Kost:						
Øerne.....	1.43	1.79	0.88	1.24	1.74	0.92
Jylland.....	1.54	1.87	0.91	1.44	1.68	0.84

Som det vil ses, ere næsten alle Daglønsatserne adskilligt højere i Jylland end paa Øerne. Beregner man — paa samme

Maade som ovenfor — Lønnen for 110 Foraars- og Sommerdage, 40 Høstdage og 150 Vinterdage for Arbejdere paa egen Kost dels paa Øerne, dels i Jylland; finder man (indbefattet 10 pCt. Tillæg for Akkord) følgende Gennemsnitsbeløb:

	Efter Opgivelser fra:	
	Landbo-foren.	Husmandsforen.
Øerne.....	537 Kr.	554 Kr.
Jylland	646 -	583 -

For Øernes Vedkommende er Lønnens Størrelse nogenlunde ens i de forskellige Egne, dog noget højere i Københavns Amt end i de fleste andre Amter; i Jylland er Lønnen lavest i den sydøstlige Del, højere i den nordlige og højest i den sydvestlige Del (jfr. nærmere Tabel 5).

Forskellen mellem Daglønssatserne for Arbejdere paa egen og paa Husbondens Kost er efter Landboforeningernes Opgivelser 50, 70 og 56 Øre, henholdsvis for Sommer-, Høst- og Vinterløn, efter Husmandsforeningernes 58, 60 og 55 Øre.

Af de indsamlede Specialoplysninger om den til hver enkelt Landarbejder udbetalte Dagløn fremgaar det, at Daglønnen er lavere for de gamle Landarbejdere end for de unge. Som Eksempel herpaa skal meddeles nedenstaaende Oversigt, der angiver Gennemsnitsdaglønnen for faste Landarbejdere paa Gaarde med over 12 Tdr. Hartkorn.

Gennemsnitlig Dagløn for Arbejdere paa egen Kost:	Foraar og Sommer		Høst	Vinter
	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.
18—50 Aar.....	1.68	2.27	1.48	
50—60 -	1.65	2.19	1.41	
60 Aar og derover.....	1.47	1.95	1.31	
Arbejdere paa Husbondens Kost:				
18—50 Aar.....	1.25	1.56	0.90	
50—60 -	1.16	1.45	0.98	
60 Aar og derover.....	1.03	1.31	0.83	

Det samme Forhold genfindes i øvrigt ogsaa ved Bøndergaardene (fra 1—12 Tdr. Hrtk.); saaledes skal nævnes, at den gennemsnitlige Høst-Dagløn for Daglejere paa Husbondens Kost paa de smaa Gaarde for Arbejdere under 50 Aar var 1 Kr. 55 Øre, for Arbejdere mellem 50 og 60 Aar 1 Kr. 47 Øre og for

Arbejdere over 60 Aar 1 Kr. 27 Øre. Af Materialet synes det endvidere at fremgaa, at den Dagløn, der betaales Landarbejderne paa de smaa og de store Gaarde, er omtrent ens; for nogle Aldersklasser er Daglønnen størst paa de smaa Gaarde, for andre er den størst paa de store; i Regelen er Forskellen dog kun nogle faa Øre.

Det er særlig Bøndergaardene, der beskæftige de gamle Arbejdere (over 50 Aar); af faste Landarbejdere paa Husbondens Kost var saaledes paa Bøndergaardene 40 pCt. over 50 Aar, paa de store Gaarde kun 29 pCt.

Paa samme Maade som foran for Tyendelønnens Vedkommende har man nedenfor foretaget en Sammenstilling af den beregnede aarlige Gennemsnitsfortjeneste (Løn for 300 Arbejdsdage) for faste Daglejere i Aarene 1872, 1892, 1897 og 1905 ¹⁾.

Den beregnede gennemsnitlige Aarsfortjeneste for faste Daglejere udgjorde for:

	Arbejdere paa egen Kost	Arbejdere paa Husbondens Kost
1872.....	407 Kr.	216 Kr.
1892.....	486 -	315 -
1897.....	534 -	345 -
1905.....	593 -	409 -

Den absolutte Stigning i Aarsfortjenesten fra 1872 til 1905 er, som det vil ses, omtrent lige stor for begge Grupper af Arbejdere, nemlig for Arbejdere paa egen Kost 186 Kr., for Arbejdere paa Husbondens Kost 193 Kr. — Lønnen for faste Daglejere paa egen Kost er efter de anførte Tal steget med ca. 11 pCt. fra 1897 til 1905, en Stigning der altsaa er noget mindre end Tyendelønnens (indbefattet Kostværdien) i det samme Tidsrum. Siden Begyndelsen af 1870'erne er Lønnen steget med omtrent 90 pCt.

¹⁾ Jfr. de i Noten S. 12 anførte Kilder. En ringe Uoverensstemmelse i Beregningsmaaden fremkommer derved, at der ved de tidligere Opførelser er medtaget et beregnet Beløb for Værdien af Naturalier, der ydedes som Tillæg til Pengelønnen. Da saadanne Ydelser imidlertid hverken i 1897 eller i 1905 vare af saadan Betydning, at deres Medtagelse eller Udeladelse kunde øve nogen nævneværdig Indflydelse paa Gennemsnitstallene, vil den nævnte Uoverensstemmelse i Beregningsmaaden praktisk set være uden Betydning for Sammenligningens Resultat.

2. Midlertidige mandlige Arbejdere.

Ouvriers temporaires du sexe masc.

De i det foregaaende Afsnit omhandlede faste Daglejere vil man for største Delen finde paa de store Gaarde. Paa Bøndergaardene anvendes derimod, foruden faste Tjenestefolk, i Regelen kun ekstraordinær Arbejdskraft i den travleste Tid, og Bondebrугenes Daglejere vil man derfor i Regelen kunne betegne som midlertidige. Denne Regel har ganske vist mange Undtagelser, navnlig i den Retning, at ogsaa større Gaarde benytte midlertidige Daglejere, men trods alle Undtagelser kan det dog fastslaaes, at Regelen er til Stede. Af de indsamlede Specialoplysninger fremgaaer det ogsaa, at kun 13 pCt. af de smaa Gaardes Daglejere var «faste», af de store Gaardes derimod omtrent 60 pCt.

Tabel 5 (Side 20—21) giver en Oversigt over den for de enkelte Amter og Landsdele beregnede Gennemsnitsdagløn for midlertidige mandlige Daglejere i 1905. Det vil ses af Tabellen, at den gennemsnitlige Dagløn udgjorde for hele Landet:

	Arbejdere paa egen Kost			Arbejdere paa Husbondens Kost		
	Foraar og Sommer	Høst	Vinter	Foraar og Sommer	Høst	Vinter
	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.
Efter Landboforen. Opgivelser . .	2.30	2.82	1.72	1.62	2.08	1.20
Efter Husmandsforen. Opgivelser	2.28	2.66	1.63	1.61	1.96	1.00

Daglønnen for midlertidige Landarbejdere paa egen Kost er herefter ca. 2¹/₄ Kr. for Foraar og Sommer, 2³/₄ Kr. i Høsten og 1²/₃ Kr. om Vinteren. Paa Gaardens Kost er Gennemsnitsdaglønnen godt 1¹/₂ Kr. for Foraar og Sommer, 2 Kr. for Høsten og godt 1 Kr. for Vinteren. Lønnen er noget højere i Jylland end paa Øerne.

Lønnen er for de midlertidige Daglejere noget højere end for de faste. For Landet som Helhed finder man, at de midlertidige Arbejdere tjene følgende Beløb mere end de faste:

	Arbejdere paa egen Kost			Arbejdere paa Husbondens Kost		
	Foraar og Sommer	Høst	Vinter	Foraar og Sommer	Høst	Vinter
	Øre	Øre	Øre	Øre	Øre	Øre
Efter Landboforen. Opgivelser . .	31	29	26	13	25	30
Efter Husmandsforen. Opgivelser	36	35	20	27	25	12

Tabel 6. Landarbejderes Dagløn i 1905. Kvinder.

Amter og Landsdele <i>bailliages et parties du pays</i>	Efter Opgivelser fra Landbo- <i>selon les comices</i>								
	Arbejdersker paa egen Kost <i>non-nourries</i>						Arbejdersker paa <i>nour-</i>		
	Faste Arbejdersker <i>ouv. fixes</i>			Midlertidige Arbejdersker <i>ouv. temporaires</i>			Faste Arbejdersker <i>ouv. fixes</i>		
	Foraar og Sommer <i>print. et eté</i>	Høst <i>récolte</i>	Vinter <i>hiver</i>	Foraar og Sommer <i>print. et eté</i>	Høst <i>récolte</i>	Vinter <i>hiver</i>	Foraar og Sommer <i>print. et eté</i>	Høst <i>récolte</i>	Vinter <i>hiver</i>
Kr. Ø.	Kr. Ø.	Kr. Ø.	Kr. Ø.	Kr. Ø.	Kr. Ø.	Kr. Ø.	Kr. Ø.	Kr. Ø.	
Københavns Amt	1,38	1,75	1,25	1,75	2,25	—	1,00	1,25	—
Frederiksborg —	1,17	1,45	0,98	1,23	1,53	1,07	0,77	1,00	0,68
Holbæk —	1,33	1,80	1,00	1,36	2,17	1,13	0,92	1,42	0,72
Sorø —	1,38	1,71	1,00	1,50	1,72	1,25	1,00	1,25	0,75
Præstø —	1,28	1,46	1,00	1,40	1,67	1,08	0,94	1,15	0,88
Sjælland <i>Séeland</i>	1,31	1,63	1,05	1,45	1,87	1,13	0,93	1,21	0,76
Børnholm	—	—	—	1,00	1,20	0,80	—	—	—
Lolland-Falster	1,38	1,61	1,10	1,58	1,79	1,29	0,92	1,19	0,75
Svendborg Amt	1,13	1,68	1,00	1,15	1,55	1,00	0,93	1,05	0,75
Odense —	1,34	1,79	1,14	1,48	2,00	1,19	0,98	1,38	0,78
Fyn <i>Fionie</i>	1,24	1,74	1,07	1,32	1,78	1,10	0,96	1,22	0,77
Øerne <i>îles</i>	1,31	1,66	1,07	1,34	1,66	1,08	0,94	1,21	0,76
Vejle Amt	1,81	2,00	0,94	2,06	2,25	1,00	1,00	1,38	0,59
Aarhus —	1,43	1,79	1,09	1,54	1,79	1,35	1,00	1,40	0,67
Randers —	1,47	1,89	1,14	1,63	2,00	1,31	1,00	1,33	0,71
Det sydøstl. Jylland <i>Jutl. du S.E.</i>	1,57	1,89	1,06	1,74	2,01	1,22	1,00	1,37	0,66
Aalborg Amt	1,50	1,75	—	1,75	2,00	—	1,00	1,00	—
Hjørring —	1,63	1,88	1,25	1,75	1,83	1,50	1,00	1,13	0,50
Thisted —	1,75	2,50	—	1,80	2,88	—	1,25	1,88	—
Det nordl. Jylland <i>Jutl. du N.</i>	1,63	2,04	1,25	1,77	2,24	1,50	1,08	1,34	0,50
Viborg Amt	1,46	1,87	1,13	1,69	2,20	1,47	0,94	1,20	0,80
Ringkøbing —	1,94	2,06	1,30	1,88	1,98	1,34	1,33	1,67	0,80
Ribe —	1,59	1,77	1,11	1,76	2,12	1,25	1,07	1,16	0,60
Detsydvestl. Jylland <i>Jutl. du S.O.</i>	1,66	1,90	1,18	1,78	2,10	1,35	1,11	1,34	0,73
Jylland <i>Jutland</i>	1,62	1,94	1,16	1,76	2,12	1,36	1,06	1,35	0,63
Hele Landet <i>tout le pays</i> ...	1,47	1,80	1,12	1,55	1,89	1,22	1,00	1,28	0,70

Salair des ouvriers agricoles en 1905. Femmes.

foreningerne agricoles			Efter Opgivelser fra Husmandsforeningerne selon les unions de petits fermiers											
Husbondens Kost ries			Arbejdersker paa egen Kost non-nourries						Arbejdersker paa Husbondens Kost nourries					
Midlertidige Arbejdersker ouvr. temporaires			Faste Arbejdersker ouvr. fixes			Midlertidige Arbejdersker ouvr. temporaires			Faste Arbejdersker ouvr. fixes			Midlertidige Arbejdersker ouvr. temporaires		
Foraar og Sommer print. et été	Høst récolte	Vinter hiver	Foraar og Sommer print. et été	Høst récolte	Vinter hiver	Foraar og Sommer print. et été	Høst récolte	Vinter hiver	Foraar og Sommer print. et été	Høst récolte	Vinter hiver	Foraar og Sommer print. et été	Høst récolte	Vinter hiver
Kr. ø.	Kr. ø.	Kr. ø.	Kr. ø.	Kr. ø.	Kr. ø.	Kr. ø.	Kr. ø.	Kr. ø.	Kr. ø.	Kr. ø.	Kr. ø.	Kr. ø.	Kr. ø.	Kr. ø.
1,25	1,75	—	1,38	1,75	1,00	1,25	1,75	—	0,76	1,13	0,63	0,96	1,27	0,75
0,85	1,08	0,77	1,38	1,50	1,00	2,50	2,50	1,50	1,00	1,21	0,83	1,50	1,67	1,25
1,00	1,83	0,75	1,15	1,37	0,88	1,81	1,62	1,05	0,83	1,05	0,61	0,92	1,13	0,75
1,25	1,13	1,00	1,13	1,45	0,90	1,33	1,67	1,09	0,78	1,06	0,61	0,96	1,33	0,77
1,04	1,25	0,84	1,11	1,37	0,90	1,19	1,46	1,02	0,82	1,08	0,64	0,95	1,22	0,82
1,08	1,41	0,84	1,23	1,49	0,94	1,52	1,80	1,17	0,84	1,11	0,66	1,06	1,32	0,87
—	1,00	0,80	1,21	1,38	0,91	1,27	1,39	1,00	0,71	0,89	0,53	0,77	1,01	0,54
1,00	1,33	0,83	1,10	1,52	0,75	1,25	1,65	0,90	0,88	1,15	0,60	0,95	1,20	0,65
0,93	1,00	0,76	1,28	1,58	1,04	1,39	1,72	1,18	0,93	1,11	0,75	0,97	1,19	0,83
1,06	1,32	0,82	1,36	1,76	1,13	1,53	1,90	1,30	0,92	1,22	0,77	1,03	1,33	0,87
1,00	1,16	0,89	1,32	1,67	1,09	1,46	1,81	1,24	0,93	1,17	0,76	1,00	1,26	0,85
1,03	1,23	0,84	1,22	1,52	0,92	1,38	1,66	1,08	0,84	1,08	0,64	0,95	1,20	0,73
1,05	1,30	0,67	1,30	1,59	1,08	1,43	1,73	1,19	0,84	1,13	0,62	0,95	1,23	0,74
1,12	1,41	0,92	1,31	1,85	1,11	1,54	1,93	1,33	1,19	1,40	0,67	1,00	1,36	0,82
1,08	1,41	0,83	1,21	1,57	0,94	1,42	1,82	1,08	0,94	1,25	0,64	0,95	1,27	0,68
1,08	1,37	0,81	1,27	1,67	1,04	1,46	1,83	1,20	0,99	1,26	0,64	0,97	1,29	0,75
1,25	1,25	—	1,58	1,78	1,21	1,61	1,86	1,34	0,98	1,09	0,68	1,08	1,23	0,82
0,88	0,95	0,50	1,50	1,50	—	1,63	1,75	—	1,25	—	—	0,75	1,00	—
1,25	1,75	0,72	—	—	—	—	—	—	—	1,25	—	1,00	1,38	0,85
1,13	1,32	0,61	1,54	1,64	1,21	1,62	1,81	1,34	1,12	1,17	0,68	1,42	1,81	0,84
1,13	1,43	0,83	1,33	1,75	1,20	1,50	2,00	1,33	0,83	1,25	0,67	1,00	1,62	0,73
1,10	1,36	0,63	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1,11	1,20	0,71	1,50	1,69	1,13	1,88	1,63	1,19	0,94	1,00	0,56	1,17	1,11	0,68
1,11	1,33	0,72	1,42	1,72	1,17	1,69	1,82	1,26	0,89	1,13	0,62	1,09	1,37	0,71
1,11	1,34	0,71	1,41	1,68	1,14	1,59	1,82	1,27	1,00	1,19	0,65	1,16	1,49	0,77
1,07	1,29	0,78	1,32	1,60	1,03	1,49	1,74	1,18	0,92	1,14	0,65	1,06	1,35	0,75

De midlertidige Landarbejderes Dagløn er altsaa i de fleste Tilfælde 20—30 Øre højere end de faste Arbejderes.

Hvad foran er anført om Lønnen for faste Arbejdere i de forskellige Aldersklasser, gælder i alt væsentligt ogsaa for de midlertidige Arbejdere: de unge og midaldrende ere gennemgaaende bedre lønnede end de gamle. Ogsaa for de midlertidige Arbejdere gælder det, at det særlig er Bøndergaardene, der beskæftige de gamle (over 50 Aar). Af de midlertidige Landarbejdere paa Husbondens Kost var paa de smaa Gaarde (under 12 Tdr. Hrtk.) 34 pCt. over 50 Aar, paa de store Gaarde 24 pCt., for de midlertidige Arbejdere paa egen Kost vare de tilsvarende Tal henholdsvis 47 og 36 pCt.

Til Sammenligning af midlertidige Landarbejderes Løn i 1905 og 1897 skal anføres nedenstaaende Oversigt, der angiver Gennemsnitslønnen for Landet under eet paa de to Tidspunkter (efter Landboforeningernes Opgivelser).

	Den gennemsnitlige Dagløn udgjorde for:					
	Midlertidige Arbejdere paa egen Kost			Midlertidige Arbejdere paa Husbondens Kost		
	Foraar og Sommer	Høst	Vinter	Foraar og Sommer	Høst	Vinter
	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.
1897.....	2.14	2.60	1.44	1.40	1.94	0.87
1905.....	2.30	2.82	1.72	1.62	2.08	1.20
Stigning 1897—1905.....	0.16	0.22	0.28	0.22	0.14	0.33

Som det vil ses, er Sommer- og Høstlønnen stegen med 14—22 Øre, Vinterlønnen en Del stærkere saavel absolut (ca. 30 Øre) som relativt.

3. Kvindelige Arbejdere.

Ouvrières.

For de kvindelige Arbejderes Vedkommende vil det ogsaa være nødvendigt at skelne mellem faste og midlertidige. Sondringen herimellem er dog mindre skarp end for de mandlige Landarbejderes Vedkommende. Ved faste kvindelige Arbejdere har man vistnok i Regelen forstaaet saadanne, der ere gifte med fast ansatte Tjenestehusmænd, og som gøre Arbejde paa Gaarden. Men selv for den faste Daglejerske vil der kun undtagelsesvis

være regelmæssigt Arbejde hele Aaret rundt. Man har derfor heller ikke fundet det rigtigt at opstille nogen Beregning over de kvindelige Daglejeres Aarsfortjeneste, men kun meddelt Daglønsatserne for de tre Aarstider.

I Tabel 6 (Side 26—27) findes der udførlige Oplysninger om de kvindelige Daglejeres Gennemsnitsdagløn i Landets enkelte Dele, beregnet saavel efter Oplysningerne fra Landboforeningerne som fra Husmandsforeningerne. Paa Grundlag af denne Tabel anføres nedenstaaende Oversigt over faste kvindelige Arbejders Gennemsnitsløn for hele Landet under eet:

	Faste Arbejdersker paa egen Kost			Faste Arbejdersker paa Husbondens Kost		
	Foraar og Sommer	Høst	Vinter	Foraar og Sommer	Høst	Vinter
	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.
Efter Landboforen. Opgivelser	1.47	1.80	1.12	1.00	1.28	0.70
Efter Husmandsforen. Opgiv.	1.32	1.60	1.03	0.92	1.14	0.65

Det vil ses, at ogsaa for de kvindelige Arbejders Vedkommende ere Landboforeningernes Lønopgivelser noget højere end Husmandsforeningernes. I Gennemsnit er Daglønnen for faste Arbejdersker om Foraaret og Sommeren mellem $1\frac{1}{3}$ og $1\frac{1}{2}$ Kr., i Høsten $1\frac{3}{4}$ Kr. og om Vinteren lidt over 1 Kr. For Arbejdersker paa Husbondens Kost er Daglønnen 40 à 50 Øre mindre end for Arbejdersker paa egen Kost.

I Jylland er den gennemsnitlige Dagløn for Kvinder en Del højere end paa Øerne, hvilket falder godt i Traad med, hvad der foran er anført for Tjenestefolkene og de mandlige Daglejeres Vedkommende. Paa Øerne synes Daglønnen i Københavns Amt at være højere end i de fleste andre Amter. I Jylland er Lønnen lavest i de sydøstlige Amter, højest i den nordlige og sydvestlige Del (jfr. Tabel 6).

De midlertidige Arbejderskers Dagløn er noget højere end de fastes, hvilket ogsaa var Tilfældet for de mandlige Arbejders Vedkommende. Forskellen er dog kun temmelig ubetydelig — sjældent mere end en halv Snes Øre —, hvilket formentlig staaer i Forbindelse med, at Grænsen mellem faste og midlertidige Arbejdersker er ret flydende.

Tabel 7. Arbejdstiden i Landbruget 1905.

Amter og Landsdele <i>bailliages et parties du pays</i>	Efter Opgivelser fra Landbo- <i>selon les comices</i>					
	Bruttoarbejdstid <i>durée brute</i>			Hviletid <i>relâche</i>		
	Foraar og Sommer <i>print. et été</i>	Høst <i>récolte</i>	Vinter <i>hiver</i>	Foraar og Sommer <i>print. et été</i>	Høst <i>récolte</i>	Vinter <i>hiver</i>
	Timer	Timer	Timer	Timer	Timer	Timer
Københavns Amt.....	13,0	13,0	10,0	2,5	2,3	1,3
Frederiksborg —	13,2	13,2	10,3	2,4	2,4	1,5
Holbæk —	12,0	12,2	9,7	2,8	2,7	1,2
Sorø —	12,7	12,7	9,7	2,4	2,3	1,3
Præste —	12,4	12,8	9,3	2,3	2,6	1,6
Sjælland <i>Séeland</i>	12,7	12,8	9,8	2,5	2,5	1,5
Bornholm	13,0	13,0	10,0	3,0	2,5	1,5
Lolland-Falster	13,0	13,3	10,8	2,5	2,4	1,7
Svendborg Amt.....	12,8	13,0	10,1	2,4	2,6	1,4
Odense —	12,7	13,0	9,8	2,6	2,6	1,5
Fyn <i>Fionie</i>	12,8	13,0	10,0	2,5	2,6	1,5
Øerne <i>îles</i>	12,9	13,0	10,2	2,6	2,5	1,6
Vejle Amt.....	12,8	12,9	9,8	2,6	2,4	1,0
Aarhus —	12,6	12,7	9,5	2,8	2,7	1,2
Randers —	12,6	12,7	9,5	2,9	2,9	1,4
Det sydøstl. Jylland <i>Jutl. du S. E.</i>	12,7	12,8	9,6	2,8	2,7	1,2
Aalborg Amt.....	12,7	12,7	9,7	2,5	2,5	1,0
Hjørring —	13,4	13,6	8,4	3,6	3,6	1,0
Thisted —	12,8	12,8	9,0	3,0	3,0	1,4
Det nordl. Jylland <i>Jutl. du N. ...</i>	13,0	13,0	9,0	3,0	3,0	1,1
Viborg Amt.....	12,8	13,3	9,5	2,7	2,9	1,1
Ringkøbing —	13,4	13,9	9,5	2,9	2,8	1,2
Ribe —	12,8	13,4	9,8	2,8	2,8	1,3
Det sydvestl. Jylland <i>Jutl. du S. O.</i>	13,0	13,5	9,7	2,8	2,8	1,2
Jylland <i>Jutland</i>	12,9	13,1	9,4	2,9	2,8	1,2
Hele Landet <i>tout le pays...</i>	12,9	13,1	9,8	2,8	2,7	1,4

Durée du travail agricole en 1905.

foreningerne agricoles			Efter Opgivelser fra Husmandsforeningerne selon les unions de petits fermiers								
Nettoarbejdstid <i>durée nette du travail</i>			Bruttoarbejdstid <i>durée brute</i>			Hviletid <i>relâche</i>			Nettoarbejdstid <i>durée nette du travail</i>		
Foraar og Sommer <i>print. et été</i>	Høst <i>récolte</i>	Vinter <i>hiver</i>	Foraar og Sommer <i>print. et été</i>	Høst <i>récolte</i>	Vinter <i>hiver</i>	Foraar og Sommer <i>print. et été</i>	Høst <i>récolte</i>	Vinter <i>hiver</i>	Foraar og Sommer <i>print. et été</i>	Høst <i>récolte</i>	Vinter <i>hiver</i>
Timer	Timer	Timer	Timer	Timer	Timer	Timer	Timer	Timer	Timer	Timer	Timer
10,5	10,7	8,7	13,1	13,2	10,3	2,5	2,4	1,4	10,6	10,8	8,9
10,8	10,8	8,8	13,0	13,5	10,5	3,0	3,4	1,9	10,0	10,1	8,6
9,2	9,5	8,5	13,1	13,3	10,2	2,5	2,4	1,3	10,6	10,9	8,9
10,3	10,4	8,4	13,1	13,2	10,9	2,4	2,4	1,3	10,7	10,8	9,6
10,1	10,2	7,7	12,9	13,1	10,2	2,4	2,2	1,3	10,5	10,9	8,9
10,2	10,3	8,3	13,0	13,3	10,4	2,6	2,6	1,4	10,4	10,7	9,0
10,0	10,5	8,5	13,4	13,6	10,8	2,8	2,7	1,7	10,6	10,9	9,1
10,5	10,9	9,1	13,5	14,0	11,2	2,3	2,5	1,5	11,2	11,5	9,7
10,4	10,4	8,7	13,0	13,2	10,1	2,5	2,4	1,3	10,5	10,8	8,8
10,1	10,4	8,3	13,0	13,2	10,2	2,5	2,6	1,3	10,5	10,6	8,9
10,3	10,4	8,5	13,0	13,2	10,2	2,5	2,5	1,3	10,5	10,7	8,9
10,3	10,5	8,6	13,2	13,5	10,7	2,6	2,6	1,5	10,6	10,9	9,2
10,2	10,5	8,8	13,0	13,2	9,4	2,5	2,6	1,1	10,5	10,6	8,3
9,8	10,0	8,3	12,8	12,9	9,6	2,4	2,4	1,1	10,4	10,5	8,5
9,7	9,8	8,1	13,3	13,4	9,4	2,9	2,7	1,3	10,4	10,7	8,1
9,9	10,1	8,4	13,0	13,2	9,5	2,6	2,6	1,2	10,4	10,6	8,3
10,2	10,2	8,7	13,9	14,2	9,9	2,7	2,5	1,0	11,2	11,7	8,9
9,8	10,0	7,4	13,8	14,3	10,3	3,0	3,0	1,0	10,8	11,2	9,3
9,8	9,8	7,6	14,0	14,0	9,5	3,8	2,5	1,0	10,2	11,5	8,5
10,0	10,0	7,9	13,9	14,1	9,9	3,2	2,7	1,0	10,7	11,4	8,9
10,1	10,4	8,4	13,4	12,9	9,5	2,6	2,5	1,1	10,8	10,4	8,4
10,5	11,1	8,3	—	—	—	—	—	—	—	—	—
10,0	10,6	8,5	13,5	13,2	9,3	2,7	2,4	1,1	10,8	10,8	8,2
10,2	10,7	8,5	13,5	13,1	9,4	2,7	2,5	1,1	10,8	10,6	8,3
10,0	10,3	8,2	13,5	13,5	9,6	2,8	2,6	1,1	10,7	10,9	8,5
10,1	10,4	8,4	13,4	13,5	10,2	2,7	2,6	1,3	10,7	10,9	8,9

Til Sammenligning af Daglønnen nu og i tidligere Tid skal meddeles følgende Data:

	Faste Arbejdere paa egen Kost			Faste Arbejdere paa Husbondens Kost		
	Foraar og Sommer	Høst	Vinter	Foraar og Sommer	Høst	Vinter
	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.
1872.....	0.96	—	0.71	0.54	—	0.36
1897.....	1.18	1.51	0.95	0.77	1.14	0.54
1905.....	1.47	1.80	1.12	1.00	1.28	0.70

Som det vil ses, er Lønnen ogsaa her stegen ikke ubetydeligt i de senere Aar. En fast, Daglejerske (paa egen Kost), som arbejder 110 Sommerdage, 40 Høstdage og 150 Vinterdage, vil med Lønsatserne for 1897 tjene gennemsnitlig 111 Øre om Dagen; med Lønsatserne for 1905 vil den daglige Gennemsnitsløn være 133 Øre, og Lønnen er saaledes i de 8 Aar fra 1897 til 1905 stegtet med 12 pCt. eller meget nær i samme Forhold som Lønnen for faste mandlige Daglejere paa egen Kost (jfr. foran Side 24).

C. Arbejdstiden.

Durée du travail.

I Tabel 7 (S. 30—31) er meddelt en Række Data til Oplysning om Arbejdstiden i Landbruget i de forskellige Dele af Landet, beregnede paa Grundlag af de fra Landbo- og Husmandsforeningerne indsendte skønsmæssige Opgivelser. Nettoarbejdstiden, d. v. s. den samlede Arbejdsdag med Fradrag af den Tid, der medgaar til Maaltids- og Hvilepauser, var for hele Landet under eet:

	Foraar og Sommer	Høst	Vinter
Efter Landboforen. Opgivelser.....	10,1 Timer	10,4 Timer	8,4 Timer
Efter Husmandsforen. Opgivelser.....	10,7 —	10,9 —	8,9 —

Som det vil ses, er Nettoarbejdstiden i Gennemsnit $\frac{1}{2}$ Time længere efter Husmandsforeningernes end efter Landboforeningernes Opgivelser. Med runde Tal kan den daglige Arbejdstid herefter ansættes til ca. $10\frac{1}{2}$ Time om Foraaret og Sommeren, $10\frac{1}{2}$ à 11 Timer i Høsten og $8\frac{1}{2}$ à 9 Timer om Vinteren.

Nettoarbejdstiden er noget længere paa Øerne end i Jylland,

hvilket dog særlig gælder Vinterarbejdstiden, som er ca. $\frac{1}{2}$ Time længere paa Øerne end i Jylland. Paa Øerne er Arbejdstiden længst paa Lolland-Falster, omtrent $\frac{1}{2}$ Time længere end Gennemsnittet for Øerne under eet. I Jylland finder man kort Arbejdstid i de sydøstlige Amter, særlig Aarhus og Randers Amter; lang Arbejdstid finder man især i Aalborg Amt.

Hviletiden, som om Sommeren i Regelen bestaar af $\frac{1}{2}$ Times Ophold til Maaltiderne Formiddag og Eftermiddag og 1 à 2 Timers Hvil om Middagen, og om Vinteren af en Mellemaaltidspause og et noget kortere Middagshvil end om Sommeren, udgør — som det vil ses af Tabellen — for hele Landet i Gennemsnit ca. $2\frac{3}{4}$ Time om Sommeren (noget længere om Foraaret og Sommeren end i Høsten) og henimod $1\frac{1}{2}$ Time om Vinteren. Hviletiden er om Foraaret og Sommeren noget længere i Jylland end paa Øerne, medens den om Vinteren er længst paa Øerne.

Til Sammenligning af Nettoarbejdstidens Længde i 1897 og 1905 skal meddeles følgende Oversigt:

Den daglige Nettoarbejdstid udgjorde efter Landboforeningernes Opgivelser:

		Øerne	Jylland
Sommer	{ 1897.....	$10\frac{1}{2}$ à 11	11
	{ 1905.....	$10\frac{1}{2}$	10
Vinter	{ 1897.....	9	9
	{ 1905.....	$8\frac{1}{2}$	8 à $8\frac{1}{2}$

Det synes heraf at fremgaa, at den gennemsnitlige Arbejdstid siden 1897 er bleven ikke lidt kortere, paa Øerne ca. $\frac{1}{2}$ Time baade om Sommeren og om Vinteren, i Jylland 1 Time om Sommeren og henimod 1 Time om Vinteren. Størst har Nedgangen altsaa været i Jylland. I 1897 var Arbejdstiden omtrent lige lang paa Øerne og i Jylland, om Sommeren endog noget længere i Jylland end paa Øerne, i 1905 var Arbejdstiden derimod ca. $\frac{1}{2}$ Time længere paa Øerne end i Jylland.

Bilag I. Skema til Landboforeningerne og Husmandsforeningerne. (Skønsopgivelser).

A. Tyende.

Hvor meget udgør den almindeligste halvaarlige Løn for et voksent mandligt Tyende?

Sommer-Løn: . . . . . Kr.

Vinter-Løn: . . . . .

Hvor meget udgør den almindeligste halvaarlige Løn for et voksent kvindeligt Tyende?

Sommer-Løn: . . . . . Kr.

Vinter-Løn: . . . . .

Hvor meget kan Kosten pr. Dag ansættes til:

for Karle . . . . .

for Piger . . . . .

Bemærkninger (til A. Tyende).

B. Daglejere.

	Den almindeligste Dagløn for											
	Mænd						Kvinder					
	Foraar og Sommer		Høst		Vinter		Foraar og Sommer		Høst		Vinter	
	Kr.	Ø.	Kr.	Ø.	Kr.	Ø.	Kr.	Ø.	Kr.	Ø.	Kr.	Ø.
1. Paa egen Kost:												
a. Faste Arbejdere.....												
b. Midlertidige Arbejdere												
2. Paa Husbondens Kost:												
a. Faste Arbejdere.....												
b. Midlertidige Arbejdere												

Den almindeligste Arbejdstid (Hviletiden medregnet) er..... { Foraar og Sommer..... Timer
 Høst..... Timer
 Vinter..... Timer

Den samlede Hviletid i Dagens Løb er..... { Foraar og Sommer..... Timer
 Høst..... Timer
 Vinter..... Timer

Bemærkninger. (Her anføres bl. a., om det er almindeligt, at Daglejere, foruden Penge-lønnen, modtage Naturalydelse som frit Hus, Mælk, Græsning til Kreaturer o. l., og da i hvilket Omfang.)

Bilag II. Skema til L ndbrugere (Individualoppgivelser).

Meddelelse til Statens Statistiske Bureau
om

Tyende- og Daglejrl n i Landbrugsaaet 1904—05.

Ejendommens Beliggenhed . . . . . Sogn, ... Amt
Ejendommens Benævnelse (Navn eller Matr.-Nr.) . . . . .
Ejendommens Størrelse (Hartkorn) . . . . .
Ejerens eller Brugerens Navn

A. Tyende.

L�be-Nr.	Navn	Køn (Mand: M. Kvinde: K.)	Alder	Gerning (Staldkarl, R�gter, alm. Tjenestekarl, M�lkepige osv.)	Halv�arlig L�n		Anmærkninger. Her bedes bl. a. anført, om der er særlige For- hold, der begrunde en ekstraordinær høj eller lav L�n.
					Sommer	Vinter	
					Kr.	Kr.	

B. Daglejere.

L�be-Nr.	Navn	Køn (Mand: M. Kvinde: K.)	Alder	Faar Arbejderen Kosten hos Husbonden? Er Daglejeren fast (f.) eller midlertidig (m.) Arbejder?	Arbejdsdage og L�n i Landbrugs- aaet 1904—05						Anmærkninger. Her bedes bl. a. anført, om Arbejde- ren foruden Penge- lønnen (og Kosten) har modtaget Na- turalydelser som frit Hus, Mælk, Græsning o. l., og da i hvilket Om- fang.	
					Foraar og Sommer		Høst		Vinter			
					An- tal Ar- bejds- dage	L�n pr. Dag	An- tal Ar- bejds- dage	L�n pr. Dag	An- tal Ar- bejds- dage	L�n pr. Dag		
					Kr.	�.		Kr.	�.		Kr.	�.